

ĐỀ MINH HỌA
ĐÁNH GIÁ NĂNG LỰC VÀO LỚP 6

Năm học: 2025 - 2026

MÔN: TIẾNG VIỆT

Thời gian: 45 phút

I. Đọc thầm đoạn trích và trình bày câu trả lời vào phần trống dưới các câu hỏi.

Lúc mặt trời xòe những tia nắng hồng đầu tiên xuống cánh đồng thảo được hoang dã, đã thấy những đàn gia súc chen nhau ra bãi thả. Những con cừu non, những con bê bé, những con dê mới chào đời đang liêu xiêu theo chân mẹ.

Nương theo những tia nắng hồng, đàn chim sáo, đàn chim bồ câu, vịt trời, thiên nga, chim sẻ đồng hoang đã đã quạt cánh lao xao, rồi rít làm xao động không gian thảo nguyên.

Chim sẻ, chim bồ câu cần mẫn nhặt hạt. Sáo đen đậu trên lưng bò rộng rãi, lưng lạc đà gồ ghề, chăm chú bắt ve. Vịt trời thả mình bơi trên dòng suối ngoằn ngoèo giữa bãi chăn thả gia súc. Những con thiên nga, ngỗng trời thì lặn ngụp trong khu đầm nước cuối đồng thảo được hoang dã.

Khung cảnh thảo nguyên vô cùng bình yên!

(Lê Toán, *Đất nước ở gần bầu trời*, NXB Kim Đồng, 2016, tr.73-74)

Câu 1. (1.0 điểm) Đoạn trích miêu tả cảnh vật ở đâu, vào thời gian nào?

.....

.....

.....

Câu 2. (1.0 điểm) Tìm một từ đồng nghĩa với mỗi từ cho dưới đây:

a) Rộng rãi:

b) Ngoằn ngoèo:

Câu 3. (1.0 điểm) Hãy giải nghĩa từ in đậm trong đoạn trích trên.

.....

.....

.....

Câu 4. (2.0 điểm) Phân tích cấu tạo ngữ pháp của câu sau:

Sáo đen đậu trên lưng bò rộng rãi, lưng lạc đà gồ ghề, chăm chú bắt ve.

.....

Câu 5. (3.0 điểm) Chỉ rõ và nêu ngắn gọn tác dụng của biện pháp nghệ thuật nhân hoá được sử dụng trong câu văn: *Chim sẻ, chim bồ câu cần mẫn nhặt hạt.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu 6. (2.0 điểm) Từ vẻ đẹp của cảnh vật được gọi ra trong đoạn trích, em hãy nêu ít nhất hai việc em có thể làm để góp phần bảo vệ môi trường thiên nhiên.

.....

.....

.....

.....

II. Viết các đoạn văn theo yêu cầu.

Câu 7. (4.0 điểm) Viết một đoạn văn (khoảng 5 câu) thể hiện tình cảm, cảm xúc của em về đoạn thơ sau:

Sao không đợi mùa đông

Tiếng ve vừa gõ cửa

Cho ấm lòng ấm dạ

Hoa đã mở cánh rồi

Mùa hạ nóng vô cùng

Cái sắc đỏ mận mời

Phượng còn về nhóm lửa?

Chụm lại thành bó đuốc

(Trích *Cây nhóm lửa*, Nguyễn Thái Dương)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu 8. (6.0 điểm) Viết đoạn văn khoảng 10 câu miêu tả một người mà em yêu mến.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

Câu 1. Đoạn trích miêu tả cảnh vật ở đâu, vào thời gian nào?

Phương pháp giải:

Em dựa vào câu đầu và câu cuối đoạn trích để xác định thời gian và địa điểm tác giả miêu tả cảnh vật.

Lời giải chi tiết:

Đoạn trích miêu tả cảnh vật ở thảo nguyên vào buổi sáng sớm, khi mặt trời vừa ló những tia nắng đầu tiên.

Câu 2. Tìm một từ đồng nghĩa với mỗi từ cho dưới đây:

a) Rộng rãi:

b) Ngoằn ngoèo:.....

Phương pháp giải:

Em dựa vào nghĩa của từ đã cho để tìm từ đồng nghĩa.

Lời giải chi tiết:

a) mệnh mông/ bao la

b) quanh co/ uốn khúc

Câu 3. Hãy giải nghĩa từ in đậm trong đoạn trích trên.

Phương pháp giải:

Em dựa vào ngữ cảnh câu văn và hiểu biết của bản thân để giải nghĩa từ in đậm.

Lời giải chi tiết:

Rối rít là từ gọi tả vẻ vội vã, tỏ ra mất bình tĩnh.

Câu 4. Phân tích cấu tạo ngữ pháp của câu sau:

Sáo đen đậu trên lưng bò rộng rãi, lưng lạc đà gồ ghề, chăm chú bắt ve.

Phương pháp giải:

Em xác định các thành phần câu.

Lời giải chi tiết:

Sáo đen (CN)/ đậu trên lưng bò rộng rãi, lưng lạc đà gồ ghề, chăm chú bắt ve (VN).

Câu 5. Chỉ rõ và nêu ngắn gọn tác dụng của biện pháp nghệ thuật nhân hoá được sử dụng trong câu văn: *Chim sẻ, chim bồ câu cần mẫn nhặt hạt.*

Phương pháp giải:

Em xác định cách nhân hoá và nêu tác dụng của biện pháp nhân hoá đó.

Lời giải chi tiết:

- Chim sẻ, chim bồ câu được nhân hoá bằng từ “cần mẫn”, vốn là đặc điểm của con người.
- Tác dụng: làm cho hình ảnh loài chim trở nên sinh động, gần gũi như con người, đồng thời thể hiện sự gắn bó hài hòa giữa muôn loài với thiên nhiên thảo nguyên.

Câu 6. Từ vẻ đẹp của cảnh vật được gợi ra trong đoạn trích, em hãy nêu ít nhất hai việc em có thể làm để góp phần bảo vệ môi trường thiên nhiên.

Phương pháp giải:

Em nêu những việc làm bảo vệ môi trường vừa sức.

Lời giải chi tiết:

- Em sẽ không vứt rác bừa bãi, luôn giữ gìn vệ sinh nơi công cộng.
- Em sẽ tham gia trồng cây xanh, tham gia các hoạt động bảo vệ môi trường do nhà trường tổ chức.

Câu 7. Viết một đoạn văn (khoảng 5 câu) thể hiện tình cảm, cảm xúc của em về đoạn thơ sau:

Sao không đợi mùa đông

Tiếng ve vừa gõ cửa

Cho ấm lòng ấm dạ

Hoa đã mở cánh rồi

Mùa hạ nóng vô cùng

Cái sắc đỏ mận mòi

Phượng còn về nhóm lửa?

Chùm lại thành bó đuốc

(Trích *Cây nhóm lửa*, Nguyễn Thái Dương)

Phương pháp giải:

Em lập dàn ý cho đoạn văn:

- Giới thiệu cảm xúc chung về đoạn thơ
- Cảm nhận về hình ảnh trong thơ (Phân tích hình ảnh nổi bật: hoa phượng “nhóm lửa”, sắc đỏ “chùm lại thành bó đuốc”, tiếng ve “gõ cửa”...)
- Liên hệ với thực tế (Gợi nhớ đến những ngày hè ở trường, tiếng ve, hoa phượng, mùa chia tay...)

- Nêu tình cảm, cảm xúc của em (Bày tỏ tình cảm với mùa hè, với hoa phượng, với tuổi học trò...)

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo:

Đoạn thơ gợi cho em cảm xúc bồi hồi, xao xuyến khi nghĩ về mùa hè với sắc đỏ của hoa phượng và tiếng ve rộn ràng. Dù nắng hè gay gắt, cây phượng vẫn nở hoa đỏ rực như những bó đuốc cháy bùng trong sân trường. Mùa hè hiện lên thật sống động, mãnh liệt nhưng cũng đầy gấp gáp, vội vàng, gợi lên một thời học sinh hồn nhiên, trong trẻo. Đọc đoạn thơ, em thấy nhớ trường lớp, bạn bè và những ngày hè không thể nào quên.

Câu 8. Viết đoạn văn khoảng 10 câu miêu tả một người mà em yêu mến.

Phương pháp giải:

Em xác định hình thức và nội dung của đoạn văn:

- Hình thức: Đoạn văn (7 đến 10 câu), diễn đạt mạch lạc, trình bày rõ ràng, sạch sẽ.

- Nội dung:

+ **Mở đầu:** Giới thiệu người mà em yêu mến (có thể là mẹ, cha, ông bà, thầy cô, anh/ chị/ em,...)

+ **Triển khai:**

- Miêu tả ngoại hình của người đó:
- Miêu tả tính cách và hành động:
- Kể một hành động cụ thể thể hiện tình cảm hoặc sự quan tâm của người đó với em.

+ **Kết thúc:** Nêu tình cảm của em dành cho người đó và lời hứa/ước muốn của em.

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo 1:

Mẹ là người mà em yêu quý nhất trên đời. Mẹ em năm nay đã ngoài ba mươi tuổi nhưng lúc nào cũng tràn đầy năng lượng. Dáng người mẹ nhỏ nhắn, thanh thoát, mái tóc dài đen óng lúc nào cũng được buộc gọn gàng. Khuôn mặt mẹ hiền hậu với làn da trắng mịn, đôi mắt đen láy lúc nào cũng ánh lên vẻ dịu dàng và ấm áp. Mẹ em rất giỏi nấu ăn, mỗi ngày mẹ đều vào bếp để làm ra những món ăn ngon cho cả gia đình. Không những vậy, mẹ còn rất chịu khó, dù bận

rộn với công việc nhưng mẹ luôn dành thời gian quan tâm, chăm sóc em. Mỗi khi em bị ốm, mẹ thức cả đêm để trông nom, lo lắng cho em. Khi em gặp chuyện buồn, mẹ luôn an ủi, vỗ về, giúp em vượt qua. Em yêu mẹ rất nhiều và em sẽ cố gắng học thật giỏi để mẹ vui lòng.

Bài tham khảo 2:

Bà ngoại là người em vô cùng yêu quý và kính trọng. Bà đã già, mái tóc bạc trắng như cước, làn da có nhiều nếp nhăn nhưng nụ cười của bà vẫn luôn hiền từ và ấm áp. Đôi mắt bà tuy đã mờ theo năm tháng nhưng vẫn ánh lên vẻ yêu thương khi nhìn con cháu. Bà em rất khéo tay, bà thường xuyên may vá, đan áo len cho em mặc mỗi khi trời trở lạnh. Đặc biệt, bà còn làm được rất nhiều món ăn ngon, nhất là món bánh chưng và bánh giầy vào mỗi dịp Tết. Những lúc rảnh rỗi, bà hay kể chuyện cổ tích cho em nghe, giọng bà ấm áp, truyền cảm khiến em say mê lắng nghe không chán. Bà còn dạy em cách sống chan hòa, biết yêu thương và giúp đỡ mọi người. Mỗi lần em mắc lỗi, bà không la mắng mà nhẹ nhàng khuyên bảo, nhờ vậy em ngày càng tiến bộ hơn. Em rất yêu bà và mong bà luôn khỏe mạnh để sống thật lâu bên em.